

Aalto University
School of Science

AKO-E3410 Organisaatioteoria (5 op)

Luento 7:

Organisaatio ja fyysinen rakenne

Jouni Virtaharju, 16.12.2020

KOTITEHTÄVÄ

Lue

1. Hatchin kirjan sivut 239-279 (luku Physical structure) ja
2. Artikkelin Guillen, M.F. (1997) Scientific Management's Lost Aesthetic: Architecture, Organization, and the Taylorized Beauty of the Mechanical. *Administrative Science Quarterly*. 42: 682-715.

Kirjoita max 1 sivun mittainen teksti, jossa vastaat seuraaviin kysymyksiin:

1. Miksi fyysisen rakenteen tarkastelu on ollut marginaalista organisaatioteoriassa?
2. Miten modernistisen ja symbolisen tutkimuksen tulkinta ja kiinnostuksen kohteet suhteessa fyysiseen ympäristöön poikkeavat toisistaan?
3. Guillen artikkelissaan esittää, että tieteellinen liikkeenjohto vaikutti merkittävämmiin modernistisen arkkitehtuurin ja estetiikan kehitykseen Saksassa, Italiassa ja Neuvostoliitossa verrattuna Englantiin tai Yhdysvaltoihin. Mille kirjasta tutulle **organisaatioteorialle** (ei siis paradigmalle) kirjoittaja perustaa argumenttinsa?
4. Guillenin artikkeli on esimerkki historiallisesta analyysistä. Mitä arvoa historiallisilla analyyseilla on mielestäsi organisaatiotutkimukselle? Voiko historiallisia analyysejä hyödyntää johtamisessa, miten?

Vastaukset printtinä seuraavalle luennolle tai sähköpostitse osoitteeseen jouni.virtaharju@aalto.fi seuraavaan luentoon mennessä.

”Jos ihminen painaa leimansa tilaan, niin epäilemättä tilakin painaa leimansa ihmiseen.”

Kirjailija Bo Carpelan
Arkkitehti-lehti 5/1981

Postmodernni arkkitehtuuri

***Toimitilalla on merkittävä
symboliarvo:***

Tila vs. Paikka

FYYSINEN RAKENNE: MAANTIETEELLINEN TASO

- esim. Porter (1990) Cluster theory: "geographic concentration of interconnected companies and institutions in a particular field critical masses-in one place-of unusual competitive success in particular fields."
- fyysisen läheisyyden nähty edistävän kommunikaatiota, yhteistyötä, innovatiivisuutta ja keskinäistä luottamusta, esim. Piilaakso, Pohjois-Italia, Oulu, Espoo. (Mark Granovetterin "Strength of weak ties" ja David Krackhardtin "Strength of strong ties" verkostotutkimukset:)
- Toisaalta on myös argumentoitu, että etäisyys vallitsevaan toimintaan parantaa radikaalien innovaatioiden mahdollistamista, mm. IBM ja Lockheed Skunkworks. Eli voisiko sanoa "Strength of no ties"?
- Operaatiotutkimuksessa, mm. logistiikassa asiaa käsitelty paljon, organisaatiotutkimuksessa varsin vähän. Lisäksi talousmaantieteen tutkimusalue
- Uudet organisaatiotutkimuksen teemat, kuten hajautunut työ ja yritysten välinen verkostoituminen, huomioivat tämän teeman aikaisempaa paremmin

FYYSINEN RAKENNE: RAKENNUSTASO 1/2

- Tuotantolaitoksissa paljon tarkasteltu kysymys operaatiotutkimuksen piirissä (Operations Research)
- Toimisto- ja tietotyössä tilasuunnittelun merkitys tiedostettu viimeisen 20 vuoden aikana → Strateginen työympäristösuunnittelu (Strategic Workplace Management)
- Työympäristösuunnittelu soveltaa sekä modernistista että symbolista fyysisen tilan hahmottamista
 - Kommunikaation, yhteistyön tehostaminen, innovatiivisuus
 - Kommunikaatio toteutuu 'helpoimman tien' kautta (principle of least effort).
 - Avokonttorin (Open office, Burolandschaft) kommunikaatiomyytti: asiaa tutkittu 1960-luvulta lähtien toistuvasti, silti toimistomuoti edennyt tutkitusta tiedosta poikkeavaan suuntaan debate – better or worse for communication?

FYYSINEN RAKENNE: RAKENNUSTASO 2/2

- Symbolinen ehdollistuminen tilaan
 - Esimerkiksi käyttäydymme eri tavoin baarissa ja kirkossa
- Symbolism: “Front stage”, and “Back stage” behavior (Goffman, 1959)
- Tilan merkitys käyttäjälle: julkinen vs yksityinen, profaani vs sakraali tila (Bourdieu)

- Postmodernismi ja Michel Foucault’n analyysi Jeremy Benthamin Panoptikonista
 - Panoptikon on täydellinen vankilan, yliopiston ja muun instituution fyysinen rakenne
- Abject space: käyttämättömän, liminaalisen, epätilan tarkastelu - mitä tapahtuu ‘tärkeiden asioiden välissä’

TOIMISTOJEN HISTORIA: "TOIMISTOTEHDAS"

toimisto

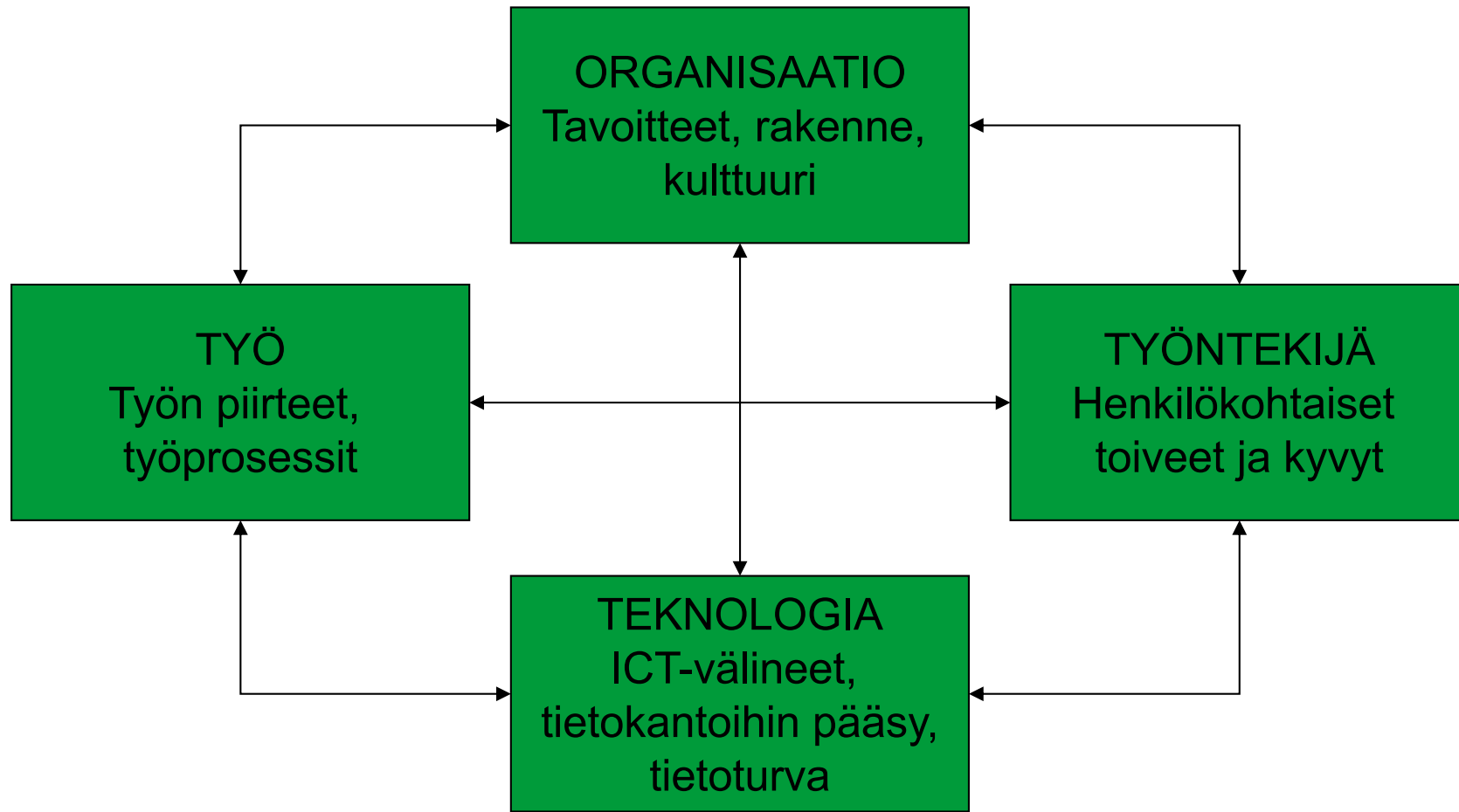
TOIMISTOJEN HISTORIA: ”KESKIÖSSÄ YKSINÄINEN PUURTAJA”

TOIMISTOJEN HISTORIA: ”MONITILATOIMISTO”

TOIMITILAMUUTOSTEN SUUNNITTELUSSA HUOMIOITAVAT TEKIJÄT

TYÖN TUOTTAVUUTEEN VAIKUTTAVAT TOIMISTOYMPÄRISTÖN PIIRTEET (Haynes, 2008)

Luokka	Piirteet
Viihtyisyys	Ilmanvaihto, lämmitys, luonnonvalo, keinovalo, sisustustyyli, siisteys, yleinen viihtyisyys, fyysinen turvallisuus
Toimiston layout	Epäviralliset kohtaamispaikat, viralliset kokoustilat, hiljaisen työskentelyn tilat, yksityisyys, henkilökohtaiset säilytystilat, yhteiset säilytystilat, työpiste
Vuorovaikutus	Työhön liittyvä vuorovaikutus, työhön liittymätön vuorovaikutus, luova fyysinen ympäristö, yleinen ilmapiiri, asema suhteessa kollegoihin, asema suhteessa välineisiin, yleinen toimiston ilme, virkistäytymismahdollisuudet
Häiriötekijät	Keskeytykset, ahtaus, melu

TYÖPISTEEN OSAT

tuoli
kirjoituspöytä
neuvottelu-
pöytä
arkistointikaappi
kirjahylly
huonekasvi
sähköpistoke
seinä
väliseinä
yleisvalo
kohdevalo
puhelin
tietokone
näyttö
verkkoyhteys
valkotaulu
dataprojektori
printteri
kopiokone

TYÖPISTE

FYYSINEN
L-muotoinen pöytä
& tuoli
pieni neuvottelutila
suuri neuvottelutila
sohva
puhelinkoppi
istuin

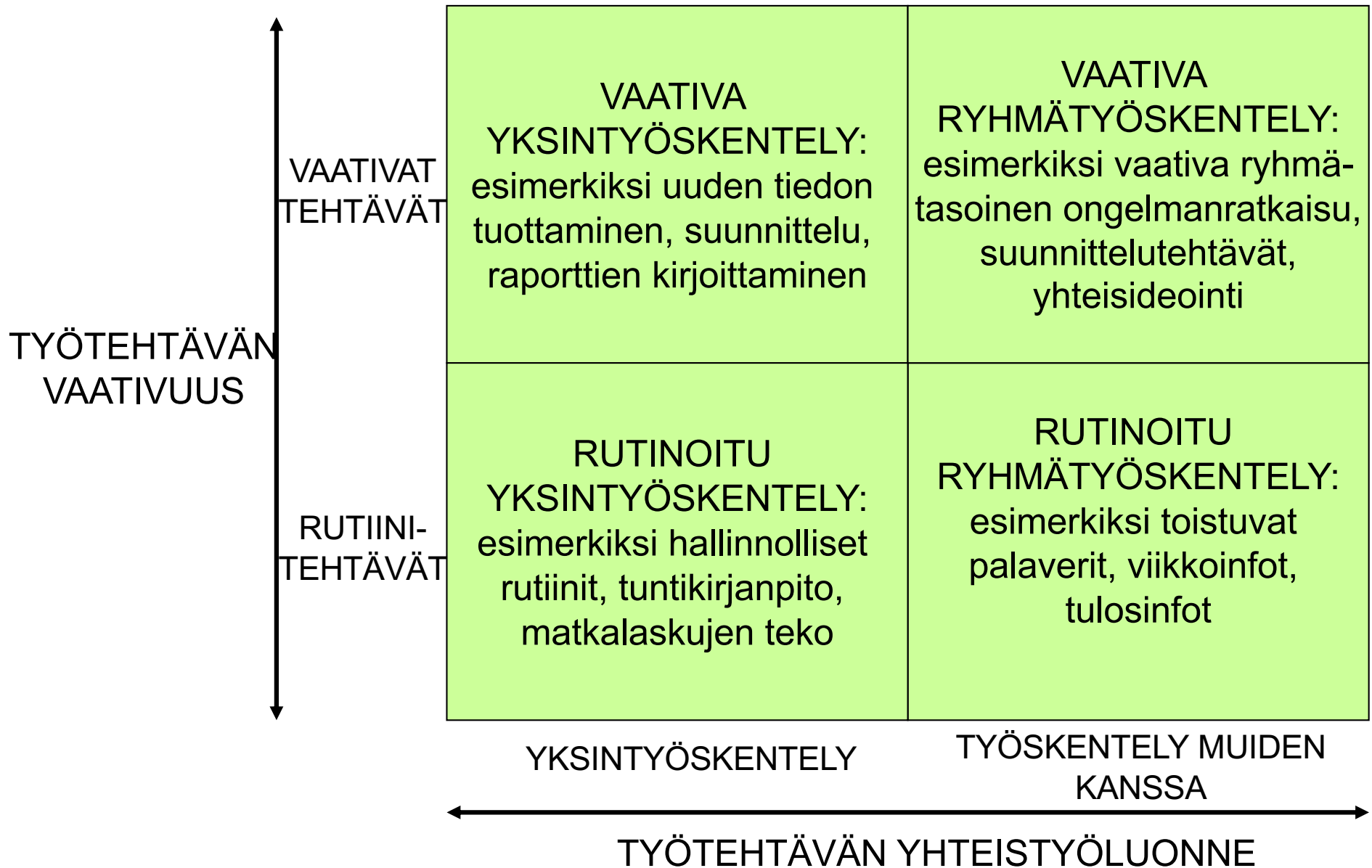
VIRTUAALINEN
videokonferenssi
pikaviestintä
Chat room
E-valkotaulu
sähköposti
virtuaalimaailma/
avatar
tekstiviesti
puheposti

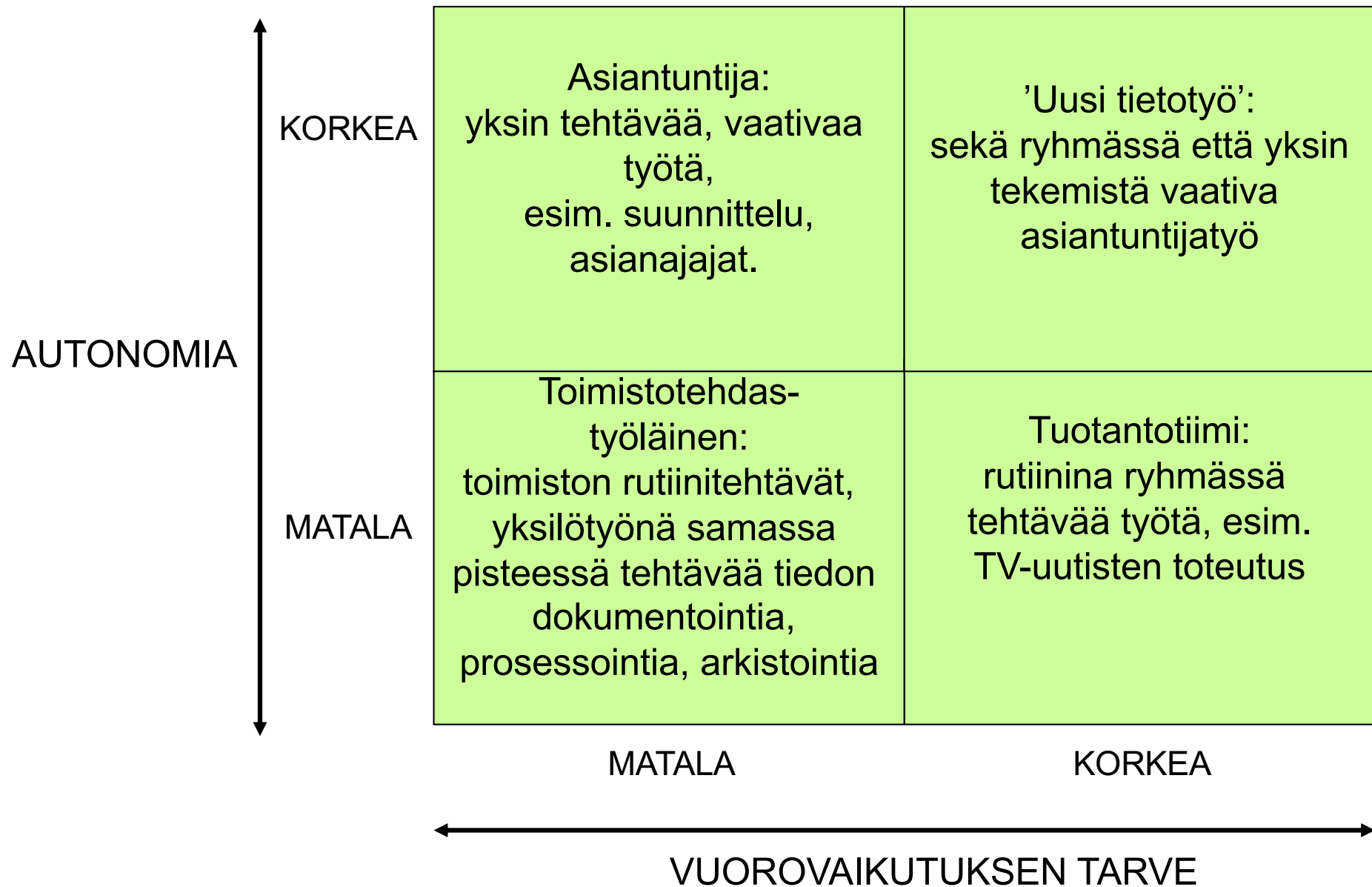
TYÖTILA

TIIMI/PROJEKTITILA
BUSINESS LOUNGE
KLUBI
KAHVILA
KOKOUSHUONE
KOKOUSALUE
YKSITTÄINEN
TOIMISTO

TYÖYMPÄRISTÖ

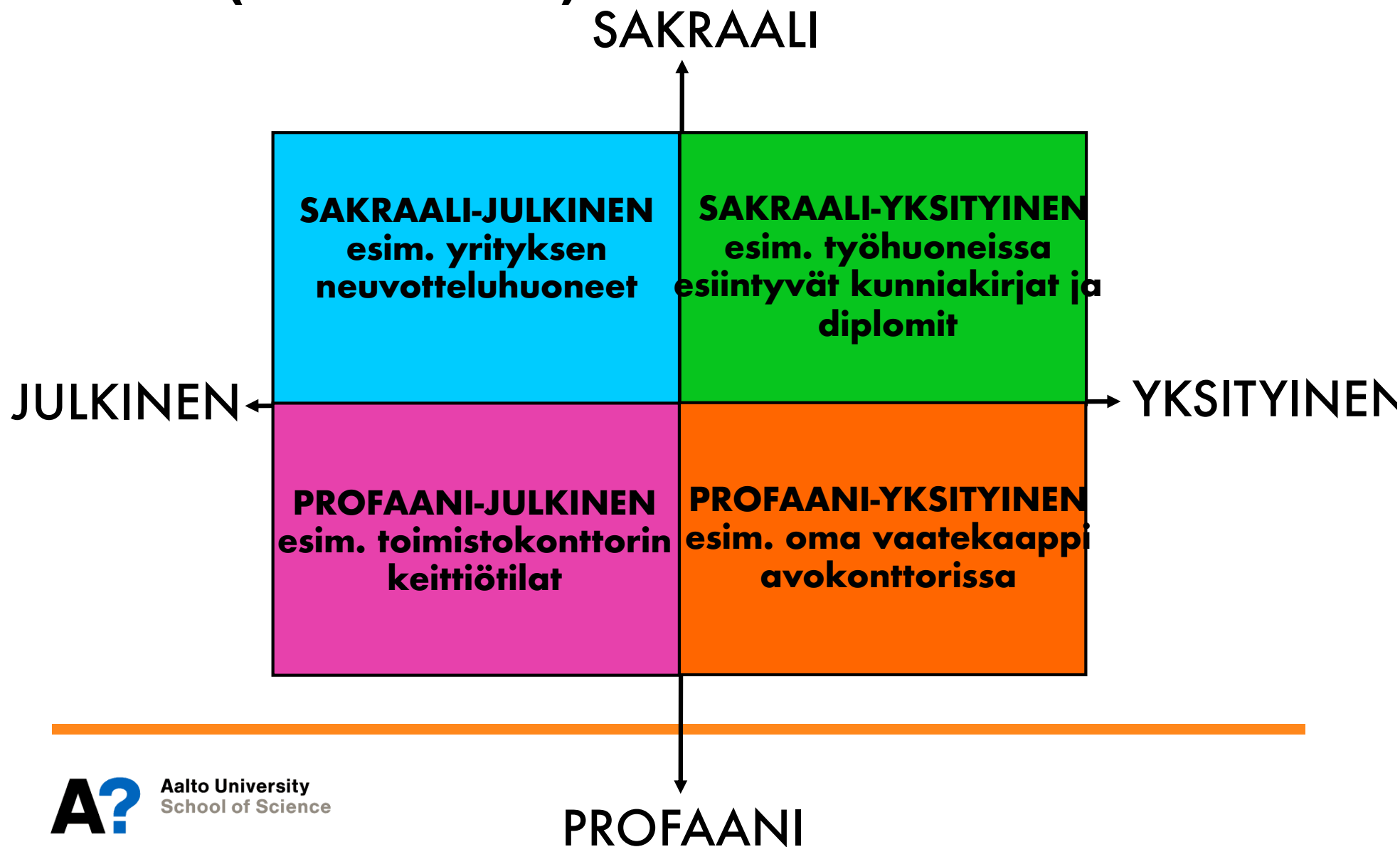
TOIMISTO
TOIMISTOHOTELLI
BUSINESS PARK
LENTOKENTTÄ
RAUTATIEASEMA
KAUPUNKI
PUISTO
LIIKENNEVÄLINE
KOTI

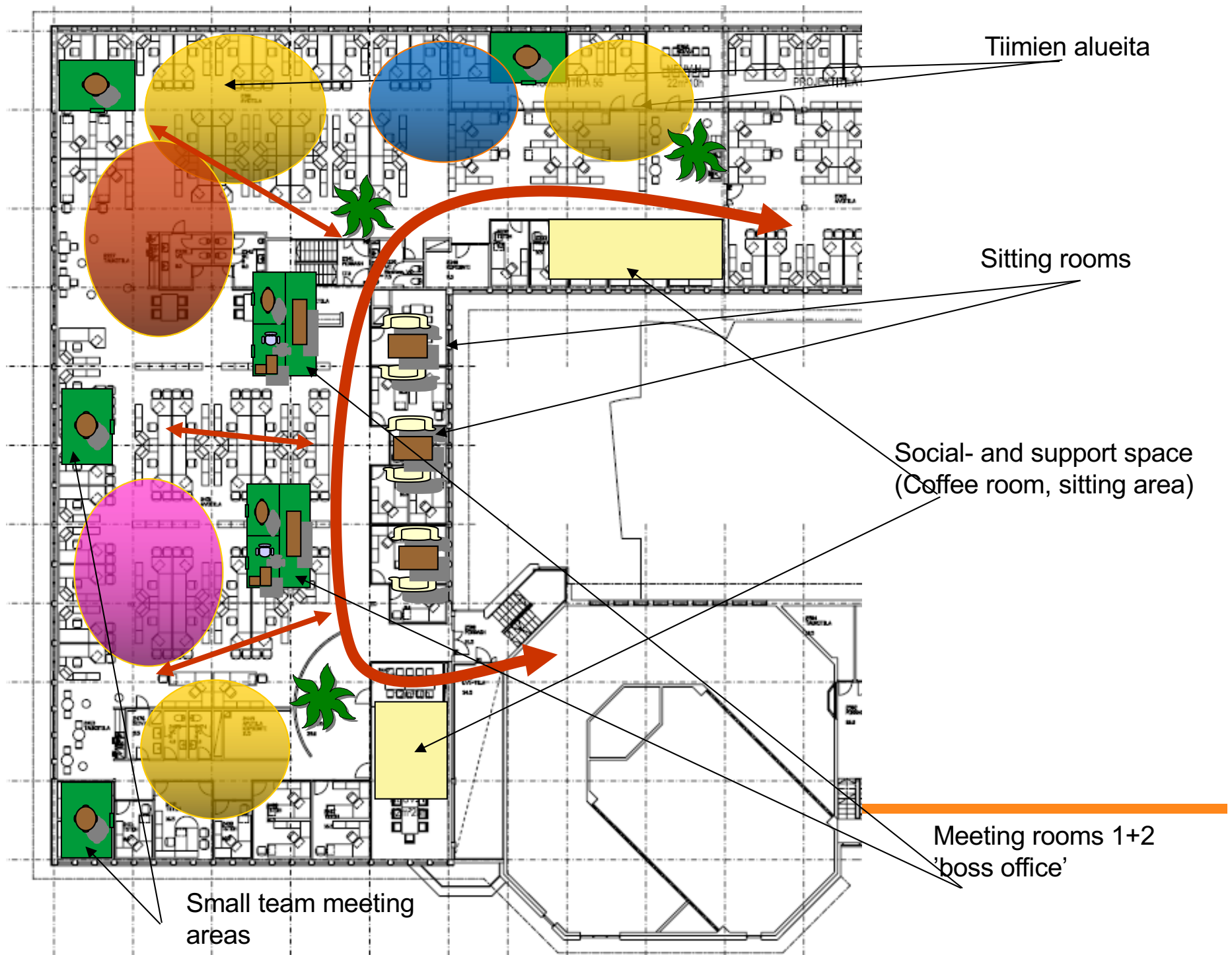

TILAKÄYTÖN DIMENSIOT (Bourdieu)

Tiimien alueita

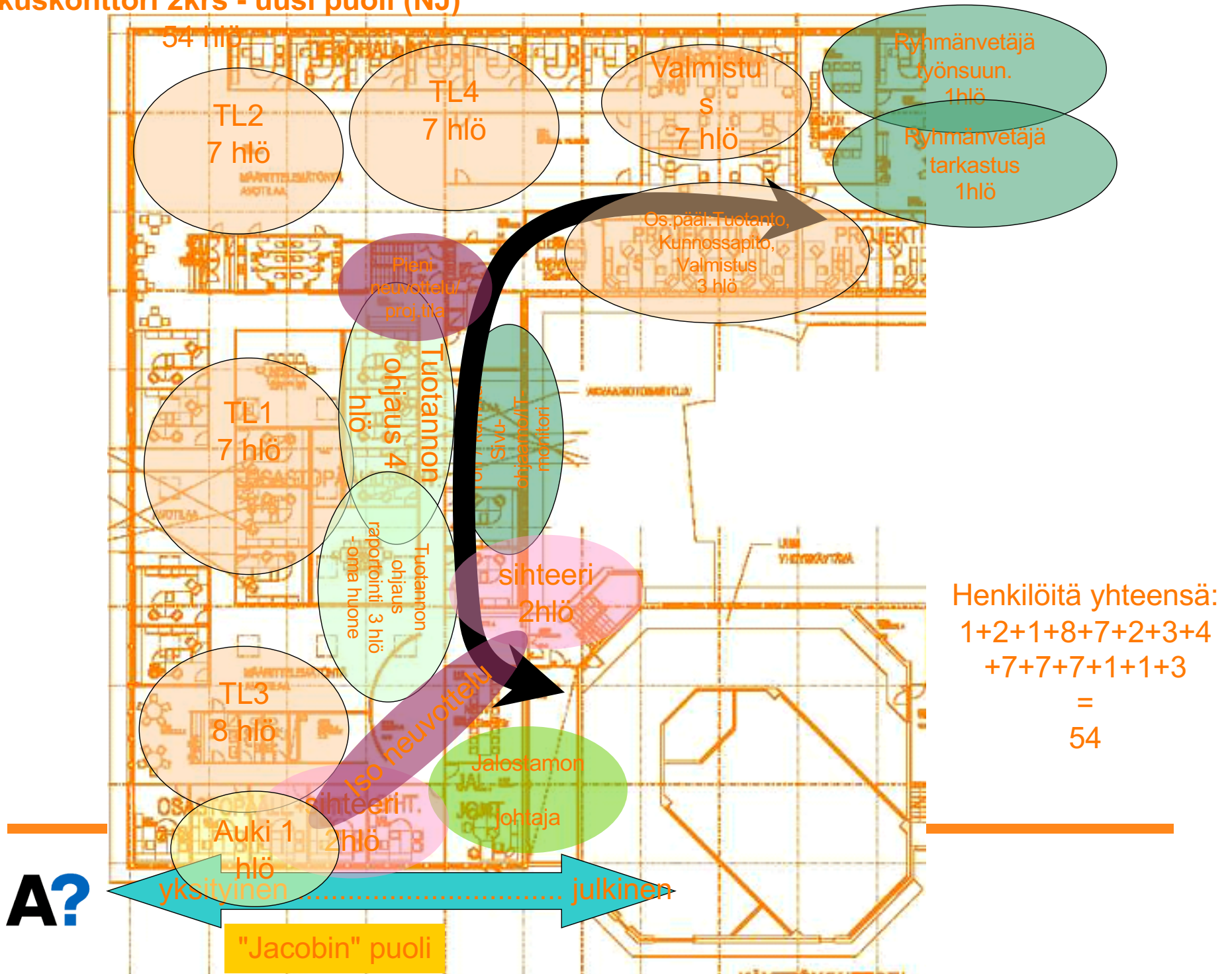
Sitting rooms

Social- and support space
(Coffee room, sitting area)

Meeting rooms 1+2
'boss office'

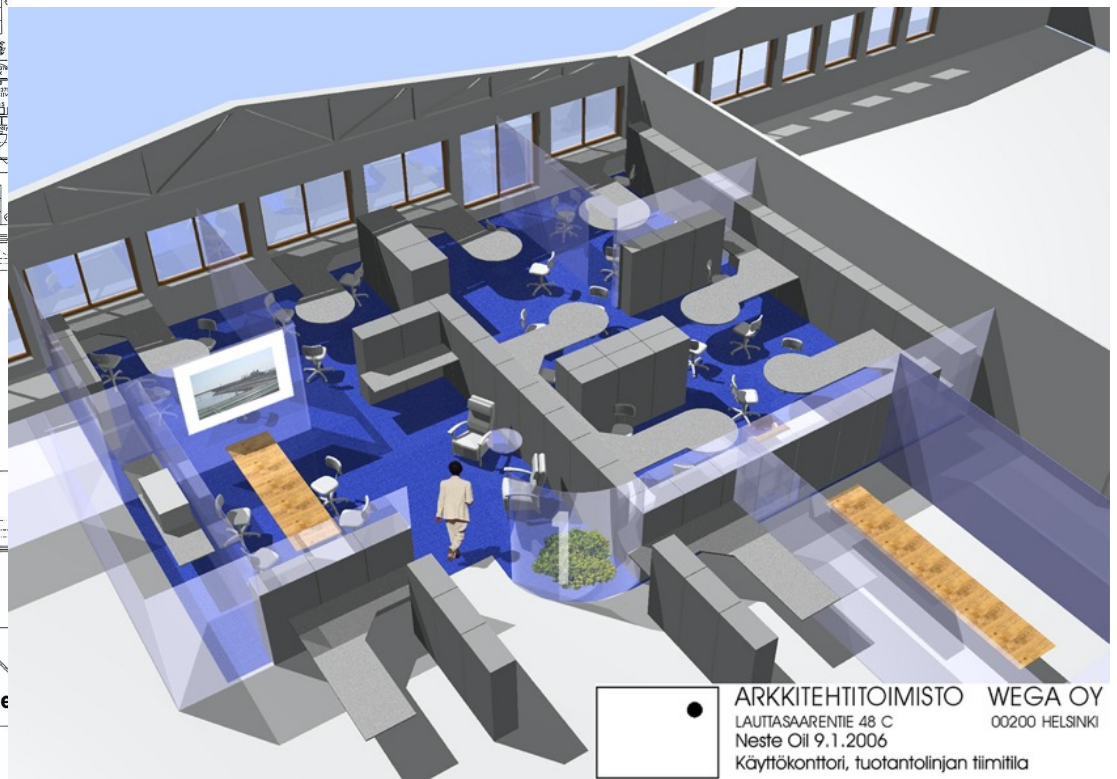
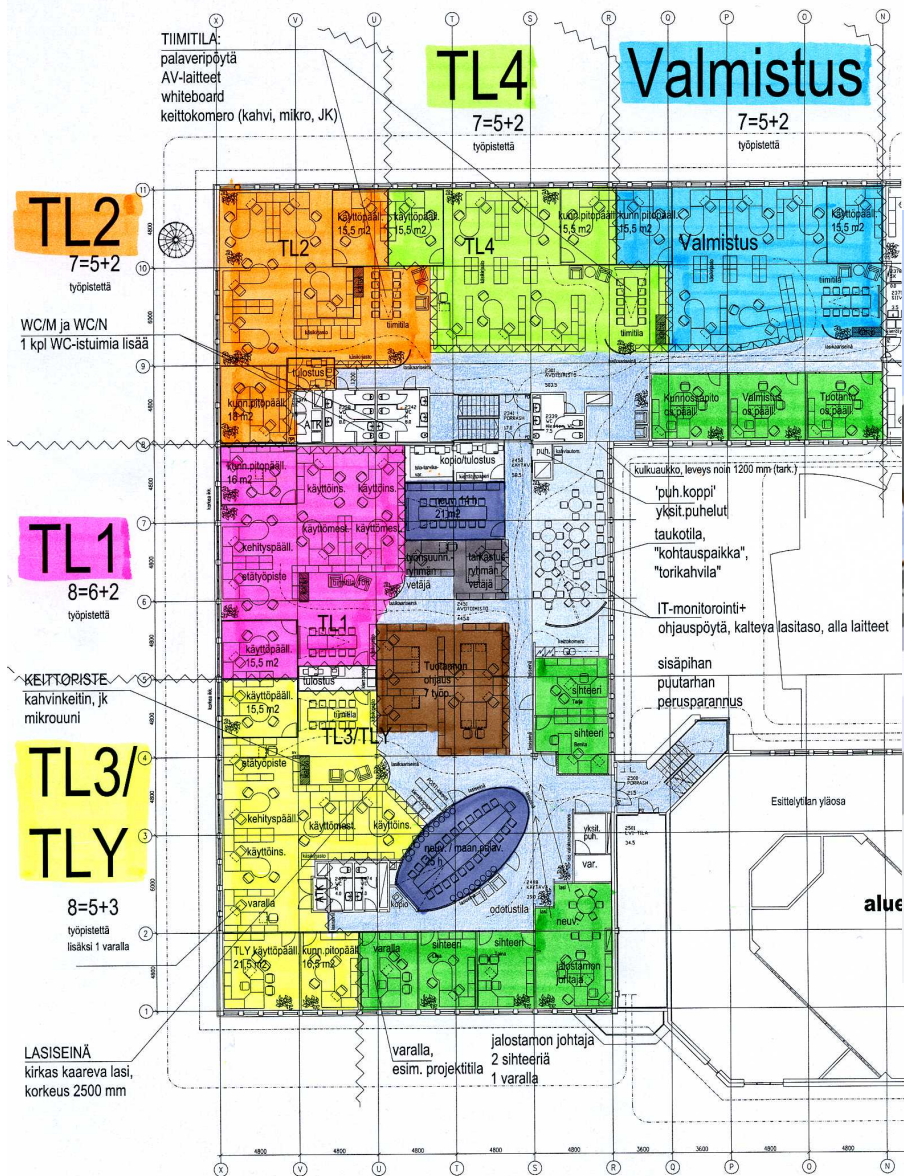
Small team meeting
areas

Keskuskonttori 2krs - uusi puoli (NJ)

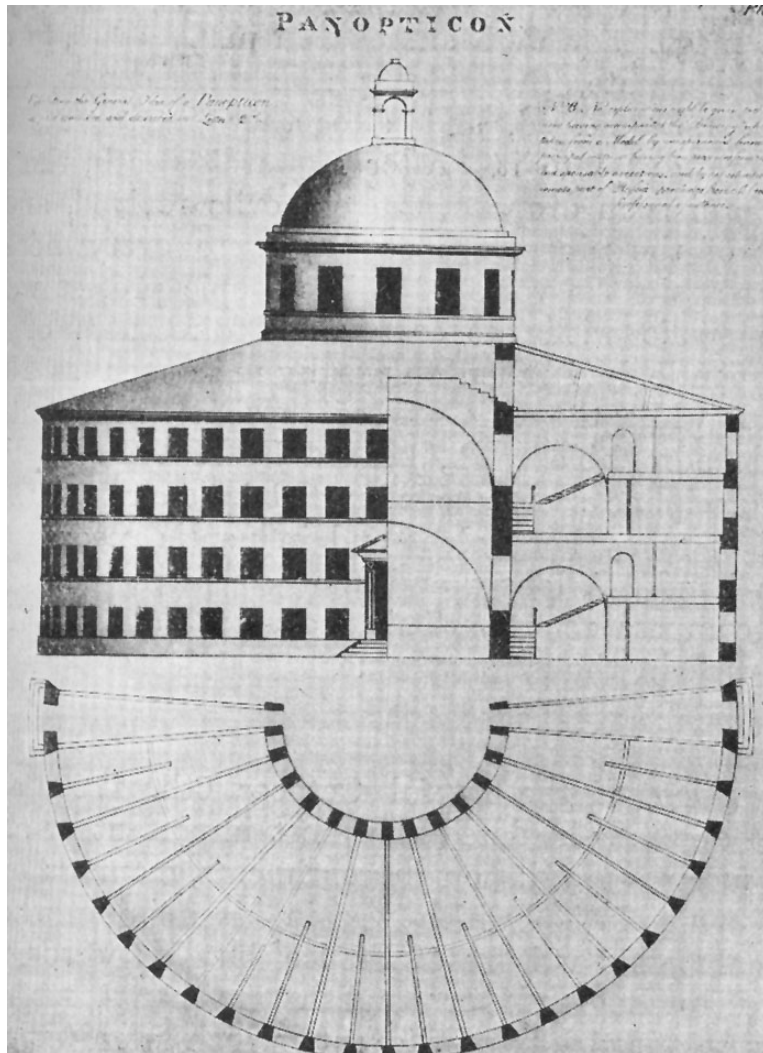
Henkilöitä yhteensä:

$$1+2+1+8+7+2+3+4 + 7+7+7+1+1+3 = 54$$

PANOPTIKON: JOHDON VALVOVA KATSE

Jeremy Bentham's prison sketch 1791

While the inmates can't tell whether they are watched, the potential of control makes them regulate their own behavior.

Foucault: panoptikon is a key metaphor for our contemporary disciplinary society. The layout is a mechanism of power, aiming to create docility in the system

tuotantolinja

tuotantolinja

FYYSINEN RAKENNE: DESIGN- JA TYYLITASO

- Tila identiteettien muovaajana, manifestaationa
 - symbolistinen tulkinta - fyysinen tila kulttuurin ilmentymänä, artifaktina
 - Ihmiset ottavat tilaa haltuun, 'merkaten' ja muokaten sitä omiin tarkoituksiinsa
 - postmoderni tulkinta - fyysisen tilan merkityksen korostaminen; kontrolli, vallankäyttö 'sisäänkirjattu' tilakonfiguraatioon

 - Organisaatioestetiikka on olennaisessa asemassa yksilön elämismaailmassa
 - Aesthetics can be studied as part of organizational life, but one can also study organizational life from an aesthetic perspective (Strati, 1992)
 - Esteettinen työ (aesthetic labour) teoreettisena käsitteenä jatkaa ja täydentää tunnetyön (emotional labour) ja kehollistuneen työn (embodied labour) käsitteiden tarjoamaa ymmärrystä jälkiteollisen yhteiskunnan työmarkkinoiden piirteistä
-

Esteettinen työympäristö

Estetisoitu työ – Aesthetic Labour: Organisaation jäseniä muokataan esteettisesti vastaamaan organisaation haluamaa kuvaa itsestään

SEURAAVAKSI LUENNOKSI

Lue Hatchin kirjan luku "Power in and around organizations" (sivut 283-330) sekä Barker, J. R. (1993). Tightening the iron cage: concertive control in self-managing teams. Administrative Science Quarterly, 38, 408-437. ja vastaa seuraaviin kysymyksiin.

1. Miksi kontrolli on organisaatioteoreettisesti tärkeä käsite? (Hatch)
2. Miksi symbolis-tulkinnallinen koulukunta vaikenee konflikteihin ja politiikkaan liittyvissä kysymyksissä? (Hatch)
3. Barker kertoo miten perinteisen byrokraattinen organisaatio muuttui itseohjautuvaksi. Lopullinen toimintamalli johon päädyttiin, muistutti kuitenkin osittain lähtökohtaa, jota lähdettiin muuttamaan. Mikä muuttui prosessissa? Miten uudet kontrollimekanismit erosivat vanhoista? Missä valta sijaitti uudessa toimintamallissa?
4. Mitä organisaatiotutkimuksen paradigmaa Barkerin tutkimus edustaa? Perustele.

Vastaukset sähköpostitse osoitteeseen jouni.virtaharju@aalto.fi seuraavaan luentoan mennessä.